

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1266/2023
10.04.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Јасмине Стаменковић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Лакићевић Шили, адвокат из ..., против туженог „ББ“, чији је пуномоћник Јован Михајловић, адвокат из ..., ради утврђивања права на иступање из друштва, вредност спора 125.548.735,92 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3818/22 од 29.03.2023. године, у седници одржаној дана 10.04.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3818/22 од 29.03.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 3818/22 од 29.03.2023. године одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Привредног суда у Зрењанину П 148/21 од 28.01.2022. године, исправљена решењем П 148/21 од 22.02.2023. године, којом је је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се утврди да тужиоцу престаје својство члана у туженом друштву; да се обавезе тужени да тужиоцу, на име накнаде вредности његовог удела у друштву плати 125.548.735,92 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате и да се обавезе тужени да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка са законском затезном каматом од дана правноснажности пресуде до исплате, па је обавезан тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка од 1.363.977,50 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке, до исплате.

Против другостепене пресуде, тужилац је изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права са предлогом да Врховни суд преиначи нижестепене пресуде и усвоји тужбени захтев у целисти, односно исте укине и врати предмет првостепеном суду на поновно суђење. У

одговору на ревизију тужени је оспорио ревизијске наводе тужиоца, а трошкове поводом састава одговора на ревизију је тражио и определио.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских навода, у складу са одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11...10/23 – др. закон), Врховни суд је утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Нису од утицаја ревизијски наводи о томе да је другостепена пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку. Таква битна повреда не представља дозвољени ревизијски разлог предвиђен у члану 407. Закона о парничном поступку. Нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, учињене у поступку пред другостепеним судом на коју се у ревизији указује у погледу оцене доказа (исказа сведока, те предложеног вештачења), будући да је другостепени суд прихватио чињенично стање на основу доказа изведених у првостепеном поступку, те није отварао главну расправу.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је члан туженог са 30% удела у основном капиталу и уписаним новчаним капиталом у износу од 197.036,00 динара. Законски заступник туженог је ВВ и поседује 70% удела. Дана 10.05.2016. године оснивачи туженог, ВВ и АА, овде тужилац, донели су Одлуку о располагању имовине велике вредности, којом се дозвољава закључење Уговора о издавању банкарске гаранције од 10.05.2016. године у износу од 65.000.000,00 динара за рачун налогодавца, овде туженог, у корист Фонда за развој Републике Србије. Гаранција се издаје са роком важности до 30.04.2026. године. Чланом 9. овог уговора налогодавац се обавезао да за време примене овог уговора неће повлачити - враћати позајмице власника до момента потпуног измирења обавеза из уговора у укупном износу од 15.500.000,00 динара. Налогодавац се обавезао да за време важења овог уговора неће вршити исплату добити без претходне писане сагласности банке. Дана 19.06.2018. године донет је Анекс наведеног уговора о издавању банкарске гаранције, којим је у члану 4. извршена измена на тај начин што се налогодавац обавезује да за време важења уговора неће вршити исплату добити без претходне писане сагласности банке сем у 2018. години, где је дозвољена исплата износа од 60.000,00 евра. Дана 19.06.2018. године оснивачи туженог - овде тужилац и ВВ су донели Одлуку о располагању имовином велике вредности, којом је дозвољено закључење Уговора о вишенаменском оквирном лимиту од 19.06.2018. године, а тужени је 02.07.2019. године донео Одлуку о расподели добити на коју је својим потписом тужилац дао сагласност.

У захтеву за иступање члана друштва од 18.10.2019. године је тужилац навео да је искључен из већег дела пословања друштва, да није позиван на седнице друштва, да није имао право да учествује у раду друштва, да није имао право на учешће у доношењу одлука које се тичу друштва, као и да је селективно информисан о пословању друштва и да нема увид у сву пословну документацију друштва. Тужилац је у захтеву навео да - с обзиром да нема сазнања о пословним потезима друштва, а које за последицу поред осталог могу бити задуживање, отуђење и оптерећење имовине друштва, те да ниједном није имао учешће у доношењу одлука скупштине друштва које се односе на располагање нераспоређеном добити друштва, као и да му никада није исплаћена добит од пословања која му по закону припада сразмерно висини

учешћа у основном капиталу друштва - сматра да је оштећен досадашњим одлукама и да је оправдана опасност да ће му као члану друштва бити наметнуте несразмерне обавезе или одговорности које му могу проузроковати штету. Дана 06.12.2019. године сачињен је записник са седнице скупштине друштва у којем је наведено да се захтев тужиоца за иступање из друштва одбија.

Директор туженог, ВВ је 22.02.2017. године донео Одлуку о расподели добити за 2016. годину, дана 23.02.2018. године Одлуку о расподели добити за 2017. годину и дана 22.02.2019. године Одлуку о расподели добити за 2018. годину. Тужени је заказао седницу Скупштине за 26.02.2020. године, на коју је позван тужилац са предлогом дневног реда да се усвоји завршни рачун за 2019. годину и одлучи о расподели добити за 2019. годину. Истог дана, 26.02.2020. године, донета је Одлука о усвајању финансијског извештаја за 2019. годину, којом се утврђује добит друштва за 2019. годину и она износи 3.583.095,05 динара.

Дана 14.05.2020. године Скупштина туженог је донела Одлуку којом је одобрено задужење по програму - закључење уговора о кредиту за одржавање текуће ликвидности и обртна средства са којом се сагласио тужилац.

Надаље је утврђено да тужиоцу није од стране туженог онемогућено да остварује своја права у друштву која има као члан друштва. Тужилац и законски заступник туженог су били у свакодневном контакту. Тужилац је био присутан на свим седницама скупштине које су одржаване и давао сагласност на усвајане финансијске извештаје на седницама скупштине без примедби.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су закључили да је тужбени захтев неоснован и да тужиоцу, као члану и суоснивачу туженог, нису ускраћена права која му по закону припадају. Према становишту нижестепених судова, тужилац нема оправдани разлог за иступање из друштва јер му, као члану, није нанета штета, нити је очигледно да ће таква штета према редовном току ствари наступити, није онемогућен да остварује своја права у друштву, нити му је друштво наметнуло несразмерне обавезе, а све имајући у виду преклузивни рок у којем се тужба из наведених разлога има поднети.

Ревидент у ревизији у битном истиче да је онемогућен да остварује своја права већ самим доношењем оснивачког акта којим је предвиђено да друштво од органа има само директора, да седнице нису одржаване, нити постоје записници о одржавању истих, да тужилац није имао увид у пословање друштва, да су поремећени односи у друштву тако да је чланство у друштву изгубило сваку сврху, те да више не постоји заједнички пословни подухват ради стицања добити.

Врховни суд не прихвата ревизијске наводе тужиоца. Овакви наводи суштински се односе на његово тумачење правног стандарда у погледу постојања оправданих разлога за подношење захтева члана друштва са ограниченом одговорношћу за његово иступање уз накнаду.

Према члану 188. Закона о привредним друштвима, члан друштва са ограниченом одговорношћу је овлашћен да иступи из тог друштва из оправданих разлога. Појам „оправданих разлога“ представља правни стандард чија се садржина испуњава на два начина. Квалификација оправданих разлога се, најпре, препознаје у

члану 188. ст. 2. Закона о привредним друштвима и то тако што ће они постојати када је поступањем других чланова или друштва иступилац оштећен или ће штета по редовном току ствари наступити, када је иступилац у значајној мери онемогућен да остварује своја права у друштву и када му друштво намеће несразмерне обавезе. Поред наведеног, оправдани разлози могу бити унапред предвиђени оснивачким актом, када се споразумом оснивача одређују ситуације које ће отворити могућност иступања члана друштва. Следи да ће само у случајевима који су у корелацији са претходно описаним ситуацијама постојати овлашћење члана на иступање из друштва са ограниченом одговорности уз накнаду. Одредбом члана 192. став 1, 2 и 5. Закона о привредним друштвима прописано је да ако скупштина одбије захтев за иступање из члана 189. овог закона, односно пропусти да о њему одлучи у року од 60 дана од дана пријема захтева, члан друштва може тужбом надлежном суду против друштва захтевати престанак својства члана друштва због постојања оправданог разлога и исплату накнаде за свој удео. Суд ће пресудом којом одређује престанак својства члана друштва одредити и: 1) да удео члана друштва који иступа постаје сопствени удео друштва; 2) висину накнаде коју је друштво у обавези да исплати члану друштва који иступа; 3) рок за исплату накнаде из тачке 2) овог става; 4) установљавање залогне корист члана друштва који иступа на сопственом уделу друштва из тачке 1) овог става, ако је тужилац то захтевао и ако суд нађе да је то нужно и оправдано ради обезбеђења исплате накнаде из тачке 2) овог става. Тужба из става 1. овог члана може се поднети у року од шест месеци од дана сазнања за разлог за иступање, а најкасније у року од три године од настанка разлога за иступање.

Имајући у виду цитиране законске одредбе, правилан је закључак нижестепених судова да тужилац током поступка није доказао да има оправдане разлоге за иступање из друштва прописане одредбом члана 188. Закона о привредним друштвима, а све имајући у виду преклузивни рок за подношење тужбе који је ограничен на шест месеци од дана сазнања члана за постојање оправданог разлога (субјективни рок) и на три године од настанка разлога за иступање (објективни рок).

Захтев тужиоца за иступање из чланства туженог био је заснован на томе што је оснивачким актом, од самог почетка пословања уговорено да друштво има само директора и да је таква одредба непосредно супротна закону. Међутим, овакви наводи тужиоца не стоје јер је тужилац – као други члан друштва и као један од оснивача туженог, сачинио и потписао оснивачки акт, а уколико сматра да је наведени акт ништав имао је могућност да у судском поступку оспорава правну ваљаност у смислу члана 13. и 14. Закона о привредним друштвима, на шта су правилно и нижестепени судови указали.

Надаље, у границама чињеничног стања које утврђују нижестепени судови, означене радње туженог не могу се квалификовати као основ у вези са којим се опредељује захтев за иступање тужиоца. Тужилац је тврдио да није имао учешћа у доношењу одлука скупштине друштва, које се односе на располагање нераспоређеном добити друштва, те да му никада није исплаћена добит од пословања. Међутим, насупрот овим наводима, утврђено је током поступка да је 10.05.2016. године скупштина друштва, уз учешће тужиоца, донела Одлуку о располагању имовином велике вредности којом одлуком је дозвољено друштву да закључи уговор са истом том „...“ банком о издавању банкарске гаранције за испуњење уговора о кредиту, те да се дозволи стављање хипотеке на некретнинама друштва. Ради се о кредиту Фонда за развој РС у износу од 65.000.000,00 динара и одлуком је одобрено закључење уговора о

издавању банкарске гаранције чије услове је прописала „...“ банка. Рок важења гаранције је до 30.04.2026. године. Чланом 8. је уговорено у којим случајевима банка може прогласити доспелом обавезу по гаранцији, па је наведено да у случају блокаде рачуна друштва, раскид уговора о обављању платног промета код те банке, уколико друштво закасни са враћањем кредита. Дакле, док траје враћање кредита, неће се враћати позајмице власника, нити тужени сме да исплаћује добит члановима друштва без претходне писмене сагласности банке. Наведени Уговор о банкарској гаранцији је анексиран 19.06.2018. године тако што је уговорено да тужени сме да исплати добит члановима за 2018. годину до износа од 60.000,00 евра. Такође је 19.06.2018. године Скупштина туженог донела Одлуку о располагању имовином велике вредности којом је дозвољено закључивање Уговора о вишенаменском оквирном лимиту. Дана 02.07.2019. године је донета Одлука о расподели добити друштва у износу од 2.700.000,00 динара - према сувласничком уделу чланова, тако да је тужиоцу на име 30% сувласништва припао износ од 810.000,00 динара, док је другом члану ВВ припао износ од 1.890.000,00 динара, која Одлука је потписана од стране оба члана друштва. Затим, 03.03.2020. године донета је Одлука о распоређивању дела нераспоређене добити у укупном износу од 4.200.000,00 динара, према сувласничким уделима чланова, која Одлука је потписана од стране оба члана. На основу ове две Одлуке распоређена је добит друштва у износу од 60.000,00 евра, а све у складу са ограничењима наметнутим друштву од стране банака у вези са кредитима које је узео тужени.

Из свега наведеног произлази да је тужилац учествовао како у раду друштва, тако и у одлучивању о расподели добити друштва и да му је исплаћена добит друштва у складу са обавезама и ограничењима које је тужени прихватио у вези са узетим кредитима. Према утврђеном чињеничном стању, нема доказа која конкретно штета би за тужиоца исплатом добити на напред наведени начин могла настати и како је узрочно-последично везана за доношење одлука туженог о исплати добити.

Везано за тврдње тужиоца да није позиван да узме учешће у скупштини туженог, односно да му није омогућено да оствари увид у пословну документацију, не постоје услови да се овакво поступање може окарактерисати као такво да је тужилац у значајној мери онемогућен да остварује своја права у друштву, нити да су му наметнуте несразмерне обавезе. Тужилац би у овом случају могао располагати правним средством из чл. 376. Закона о привредним друштвима за побијање одлуке скупштине туженог на коју није позван, па се ипак њиме није користио. Притом, тужилац се није користио захтевом да судским путем у ванпарничном поступку изврши увид у пословну документацију туженог. Када тужилац не налази оправданим да се користи својим правима за побијање одлуке скупштине (поводом које је истицао да у раду скупштине није учествовао) и уједно исходује одговарајућу судску одлуку којом би му се омогућило да изврши увид у пословну документацију, тада се не може извести закључак да је поступањем туженог у значајној мери онемогућен да остварује права у друштву, нити да му је друштво наметнуло несразмерне обавезе из члана 188. ст. 2. тач. 2. и 3. Закона о привредним друштвима, а све имајући у виду чињенично стање утврђено у првостепеном поступку.

Тужилац је, поред наведених разлога за иступање, додао још један разлог за иступање из друштва, који сматра да је оправдан. Указао је на то да су односи тужиоца и туженог поремећени до те мере да је чланство и са његове стране и са стране друштва изгубило сваку сврху, да „заједнички привредни подухват“ са циљем стицања

добити не постоји, тако да тужилац нема пословни интерес за даље чланство у туженом друштву. Овај разлог је паушално наведен. Што се тиче заједничког привредног (пословног) подухвата, исти подразумева да се ради о уговору у коме две или више особа, или предузећа, удружују своју имовину и/или рад ради остварења унапред одређеног пословног подухвата, а после, пошто се пословни подухват испуни, особе се раздружују, с тим да учесници пропорционално свом уделу или договору деле добитак и сnose губитак (англосаксонски термин је „joint venture“). Тужилац је, међутим, у туженом друштву са ограниченом одговорношћу – један од оснивача и његов члан. Дакле, није постојала жеља и намера оснивача друштва да одраде заједнички неки одређени посао, или неки заједнички подухват, већ да оснују друштво са ограниченом одговорношћу ради трајног обављања регистроване делатности друштва, а ради стицања добити. Зато наводи тужиоца да више не постоји заједнички подухват нису релевантни будући да је предметно друштво основано ради обављања регистроване делатности: шпедиција, транспорт и царина.

Из свега наведеног произилази да нису испуњени услови за иступање из друштва уз накнаду применом чл. 188. Закона о привредним друштвима, имајући у виду прописане преклузивне рокове из чл. 192. ст. 5. наведеног закона. Без обзира на то што претходно наведени услови за иступање из друштва у смислу чл. 188. и 192. Закона о привредним друштвима нису испуњени, односно није доказано да постоје оправдани разлози за иступање из друштва уз накнаду, Врховни суд указује на то да је, уколико одређени субјекат нема интерес да задржи статус власника удела, свакако овлашћен да слободно њиме располаже, сходно правилима из члан 160-177. Закона о привредним друштвима.

На основу свега напред изложеног, Врховни суд је одбио ревизију тужиоца као неосновану и применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке пресуде.

На основу овлашћења из члана 165. став 1. ЗПП, у ставу другом изреке ове пресуде, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова на име састава одговора на ревизију, јер се не ради о трошковима потребним ради вођења парнице сагласно чл. 154. ЗПП.

**Председник већа-судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић